

Ίων Δραγούμης: Ο ελληνικός λαός

«Ο λαός ο Ελληνικός όλος, από το μικρό ίσαμε το μεγάλο, είναι πολιτισμένος». Μου το είπε ένας Βούλγαρος. Η ζωή του Ελληνικού λαού είναι απλή, πολλά πράγματα δεν του χρειάζονται, οι πολυτέλειες και τα ακροπρεπίδια τα πολλά δεν του αρέσουν, μα έχει τη λεπτότητα κάθε ευγενικής καταγωγής, κάθε μακρυνού, αιώνιου κι αδιάκοπου πολιτισμού. Οι Πελασγοί ήταν πολιτισμένοι, οι Έλληνες πολιτισμένοι, οι Μακεδόνες κι αυτοί πολιτισμένοι, κ' οι Βυζαντινοί πολιτισμένοι. Τόσοι αιώνες πολιτισμός, μπήκε πια στο αίμα, στα νεύρα και στα κόκκαλα του Ελληνικού λαού. Ο σκελετός και τα νεύρα του Έλληνα κατάντησαν παλιά και πολιτισμένα. Μα, σαν τα παλιά τα κεραμίδια, είναι δοκιμασμένα κι αντιστέκονται. Και τούτο είναι σύγκαιρα κ' η δύναμη κ' η αδυναμία της φυλής. (Η χοντρή η δύναμη των δυτικών λαών μπορεί να είναι ίσα ίσα τούτο, ότι είναι λιγότερο πολιτισμένοι στ' αλήθεια από τους Έλληνες). Άμα θέσει κανείς τα ζητήματα έτσι, βγαίνουνε μόνα τους διάφορα συμπεράσματα:

α.) Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, όπως και κάθε άλλος ξένος πολιτισμός, δεν μπορεί να αλλάξει τον Έλληνα, ούτε κι αν αιώνες ενεργήσει επάνω του. Είναι λοιπόν περιττό να πολεμούν ο κ. Δαμβέργης και ο κ. Μιστριώτης για να κρατήσει ο Ελληνικός λαός «τα πάτρια». — «Τα πάτρια» τα κρατεί ο Ελληνικός λαός μονάχος του, χωρίς να το θέλει και δίχως να το πολυξέρει. Και είναι μάλιστα υπερβολικά συντηρητικός ίσως. Το σακάκι, η ρεπούμπλικα, ο κορσές και το τρισμέγιστο καπέλλο — ταψί με τα ψεύτικα κεράσια και τριαντάφυλλα, δεν αλλάζουν ούτε τον Έλληνα ούτε την Ελληνίδα, όπως δεν τον αλλάζουν μήτε οι φράγκικες ιδέες. Αυτά μοναχά τον ασχημαίνουν. Θα πάρει απ' όλ' αυτά ό,τι

του χρειάζεται, μικρά πράγματα όμως. Τα άλλα θα ξεθυμαίνουν μόνα τους. Θα γίνουν καπνός, στάχτη, αέρας. Και είναι αλήθεια καπνός, στάχτη, αέρας για τον Έλληνα ό,τι δεν μπορεί να το χωνέψει και να το κάμει δικό του. Χάνουν τον καιρό τους οι κύριοι αυτοί, σκοτίζονται και λυπούνται άδικα, γιατί είτε το θέλουν, είτε δεν το θέλουν, είτε αυτοί, είτε και άλλοι τόσοι «πάτριοι» ή «απάτριοι», ο Έλληνας θα μείνει Έλληνας.

β.) Είναι στενόμυαλοι και κοντόφθαλμοι όσοι Έλληνες θέλουν και καλά να μας καθίσουν φράγκικες ιδέες, συστήματα και συνήθια. Κι αυτοί τίποτα δεν κάνουν. Κι αυτοί τον καιρό τους χάνουν. Φαντάζονται πως ο φράγκικος πολιτισμός μπορεί να μας κάμει άλλους, και θαρρούν πως ο φράγκικος πολιτισμός είναι ευγενικότερος και καλλίτερος από τον ελληνικό, ή νομίζουν ίσως πως ελληνικός πολιτισμός δεν υπάρχει. Αν σεις έχετε καλλίτερα τις φράγκικες ιδέες και τα συνήθια, γενήτε Φράγκοι κι αφήστε μας στην ησυχία μας. Δεν είστε άξιοι για να μένετε μεταξύ μας.

γ.) Κανείς μας δεν ταιριάζει να παθαίνεται πάρα πολύ για τα πολιτικά ζητήματα, τα τρεχούμενα. Κανείς δεν πρέπει να χάνει την πίστη του στη δύναμη του Έθνους. Πρέπει να βλέπουμε μακρύτερα. Δε θα χαθεί η φυλή κι αν πέσει ακόμα σε ξένα χέρια. Και να χάσει την ανεξαρτησία του (τη δήθεν ανεξαρτησία του), το τωρινό το κράτος, η Ελλαδούλα, — η φυλή, δε θα χαθεί. Φτάνει να νοιώσει κάθε Έλληνας την ελληνική του υπόσταση και να περηφανεύεται γι' αυτή. Περήφανος για τη γενιά μου την ελληνική, την ευγενικότατη, χαρούμενος γιατί βλέπω ξάστερα το έθνος μου τυραννισμένο, και φτενό, και εφτάψυχο, έμορφο στη μοναξιά του και στην ερημιά του, και στην εγκατάλειψη, — μ' αρέσει να χώνουμαι στη ζωή του και να κοιτάζω από τι πέρασε, — μ' αρέσει να το ξέρω πως τυραννιέται, γιατί θέλω να φανερώσει, πάλι όλη την απέθαντη δύναμη που κρύβει. Π ρ έ π ε ι, να βασανιστεί, για να δείξει την αξιοσύνη του. Και είναι καιρός να τηνέ δείξει.

Νουμάς, τ. 275 (23 Δεκεμβρίου 1907)